

Betrouwbaarheid apexlocators klinisch onderzocht

Endodontologie

Het gebruik van elektronische apexlocators neemt steeds verder toe en de betrouwbaarheid van deze apparatuur wordt steeds groter. Bij een groep van 507 patiënten werd onderzocht in welke mate apexlocators klinisch nauwkeurig kunnen meten. De onderzochte apexlocators waren: Root ZX (Morita, Tokyo, Japan) en de Raypex5 (VDW, München, Duitsland). Er werd gesproken over 'consistent' als de display in dezelfde richting bewoog als de vijl in het betreffende gebitselement. De werklengte verkregen met de apexlocator (EWL) was acceptabel wanneer de punt van de vijl 0 tot 2 mm van de röntgenologische apex was verwijderd. In 85% van de gevallen was de meting consistent te noemen. De inconsistente metingen waren overigens sterk geassocieerd met gedeeltelijke of geheel geobliteerde wortelkanalen. In totaal werd 97% van de consistente metingen als acceptabel beschouwd.

Bron

• ElAyouti A, Dima E, Ohmer J, Sperl K, Ohle C von, Löst C. Consistency of apex locator function: a clinical study. *J Endod* 2009; 35: 179-181.

Abstract

The consistency of apex locators was determined by calculating the dysfunction frequency. Electronic working length (EWL) was determined in 507 patients requiring endodontic treatment. Different clinical parameters were recorded including tooth vitality, presence of obliteration, and metallic restoration. Two apex locators were used: Root ZX (Morita, Tokyo, Japan) and Raypex5, (VDW, Munich, Germany). Apex locator performance was considered 'consistent' when the scale bars were stable and moved only in correspondence to the movement of file in the root canal. A working length radiograph with files set to the EWL was performed. EWL were considered 'acceptable' when the file tip was located 0 to 2 mm short of the radiographic apex. The function of apex locators was consistent in 85% of the patients (429/507 [99% confidence interval, 80-88]). The inconsistent measurements were strongly associated with partially or totally obliterated root canals ($p < 0.0001$). Radiographically, 97% of consistent measurements were 'acceptable'.

De volgende uitgave van het *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde* verschijnt 10 april 2009 met ondermeer

- Oorspronkelijke bijdragen: Nikkelallergie en orthodontie.
- Zygoma-ankers voor orthodontische verankering. Indicaties en chirurgische complicaties.
- Mening: Kindermishandeling.
- Bijzonder onderwerp: Infectieuze complicaties bij implantaten.
- Uit en voor de praktijk: Behandeling van de edentate bovenkaak met implantaten. Een nieuwe methode.
- Algemeen medisch: Hersentumoren en hun behandeling.
- Excerpta odontologica. Boekbesprekingen.
- Kennistoets, berichten en agenda.

Agenda uitgelicht

Desinfectie gewoon doen!

- [informatie](#)

Kennistoets

Maak een Kennistoets, abonnees kunnen hieronder inloggen.

Mogelijke associatie tussen osteoporose en verlies van gebitselementen

Algemeen medisch

In een onderzoek onder 651 vrouwelijke patiënten (45-70 jaar) werd de botdichtheid bepaald en het aantal gebitselementen geregistreerd. Bij patiënten met osteoporose was het aantal gebitselementen gemiddeld 3,3 lager dan in de controlegroep. Na correctie voor leeftijd en roken was er nog steeds een overall statistisch significant effect van osteoporose waarneembaar. Na correctie voor roken bedroeg het gemeten overall effect van osteoporose op het verlies van gebitselementen: -1,8 gebitselement. Bij patiënten met osteoporose (na correctie voor roken en leeftijd) was dit -1,1 gebitselement.

Bron

• Nicopoulou-Karayianni K, Tzoutzoukos P, Mitsea A, et al. Tooth loss and osteoporosis: the osteodent study. *J Clin Periodontol* 2009; 36: 190-197.

Abstract

Aim: To determine the cross-sectional association of the osteoporotic status of patients with the number of their teeth, with and without taking into account age and/or smoking. **Material and methods:** At four centres, the study recruited 665 females aged 45-70 years and the number of teeth was counted for 651 subjects. Bone density was measured at the total hip, femoral neck and lumbar spine.

Results: The mean number of teeth in the osteoporotic subjects was 3.3 fewer than normal subjects and 2.1 fewer if those with no teeth were excluded. The association between osteoporosis and having <6 or having <28 teeth remained significant after adjusting for age, smoking and centre with p-values of 0.016 and 0.011, respectively. A single regression model for tooth count with normal errors would not fit all the data. By fitting mixture regression models to subjects with tooth count >0, three clusters were identified corresponding to different degrees of tooth loss. The overall effect of osteoporosis was as follows: -1.8 teeth before and after adjusting for smoking, -1.2 teeth after adjusting for age, and -1.1 teeth after adjusting for both age and smoking. **Conclusions:** We have established a significant association between osteoporosis and tooth loss after adjusting the effect for age and smoking.

Geen verband tussen het gebruik van wiet en parodontaal verval

- [Inloggen](#)

NTVT links

- [Home](#)
- [Agenda](#)
- [Links](#)

Overige links

- [Banen](#)
- [Boeken](#)
- [Uitgeverij](#)

Reageren?

Uw reacties zijn van harte welkom. Stuur deze naar de [redactie van de nieuwsbrief](#).

(advertenties)

Parodontologie

Bij een groep Chileense jongeren werd onderzocht of er een verband bestond tussen verlies van parodontaal bot (clinical attachment loss ≥ 3 mm) en het roken van wiet (ooit of regelmatig) in het verleden. Door middel van multiple logistische regressie analyse werd gecorrigeerd voor leeftijd, geslacht, sociaaleconomische status, poetsfrequentie en periode sinds het laatste tandartsbezoek. Geconcludeerd werd dat bij deze groep geen significante associatie bestond tussen het gebruik van wiet en het verlies van parodontaal bot.

Bron

• López R, Baelum V. Cannabis use and destructive periodontal diseases among adolescents. *J Clin Periodontol* 2009; 36: 185-189.

Abstract

The aim of this experiment was to investigate the association between cannabis use and destructive periodontal disease among adolescents.

Material and methods: Data from a population screening examination carried out among Chilean high school students from the Province of Santiago were used to determine whether there was an association between the use of cannabis and signs of periodontal diseases as defined by (1) the presence of necrotizing ulcerative gingival (NUG) lesions or (2) the presence of clinical attachment loss (CAL) ≥ 3 mm. The cannabis exposures variables considered were 'Ever use of cannabis' (yes/no) and 'Regular use of cannabis' (yes/no). The associations were investigated using multiple logistic regression analyses adjusted for age, gender, paternal income, paternal education, frequency of tooth-brushing and time since last dental visit.

Results: Multiple logistic regression analyses showed that 'Ever use of cannabis' was significantly negatively associated with the presence of NUG lesions (oddsratio = 0.47 [0.2; 0.9]) among non-smokers only. No significant associations were observed between the presence of CAL ≥ 3 mm and cannabis use in either of the smoking groups.

Conclusions: There was no evidence to suggest that the use of cannabis is positively associated with periodontal diseases in this adolescent population.

Mondzorg zwangeren verdient aandacht

Preventieve tandheelkunde

Een groeiend aantal onderzoeken laat zien dat (preventieve) tandheelkundige verrichtingen bij zwangere vrouwen veilig kunnen worden uitgevoerd en de mondgezondheid verbeteren van moeder en kind.

Uit een recent gepubliceerd Amerikaans onderzoek onder 1.604 algemeen practici komt naar voren dat 91,7% van mening is dat een tandheelkundige behandeling onderdeel zou moeten zijn van de prenatale zorgverlening. Voor specifieke bij- en nascholing toonde 67,7% van de ondervraagden belangstelling. Vraagstukken betroffen het al dan niet vervaardigen van bitewings, behandeling met lachgassedatie, gebruik van lokale anesthesie en het voorschrijven van medicatie in geval van pijn.

Het onderzoek beschrijft de Amerikaanse situatie en werpt de vraag op in hoeverre de Nederlandse tandarts op de hoogte is van veilige (preventieve) tandheelkundige verrichtingen bij zwangere vrouwen.

Bron

- Huebner CE, Milgrom P, Conrad D, Lee RS. Providing dental care to pregnant patients: a survey of Oregon general dentists. *J Am Dent Assoc* 2009; 140: 211-222.

Abstract

Background: A growing number of studies and reports indicate preventive, routine and emergency dental procedures can be provided safely to pregnant patients to alleviate dental problems and promote oral health of mothers and children.

Methods: In 2006 and 2007, the authors conducted a survey of 1,604 general dentists in Oregon. The survey asked dentists about their attitudes, beliefs and practices regarding dental care for pregnant patients. The authors compared the responses with 2006 guidelines from a New York State Department of Health expert panel.

Results: The response rate was 55.2 percent. Most respondents (91.7 percent) agreed that dental treatment should be part of prenatal care. Two-thirds of respondents (67.7 percent) were interested in receiving continuing dental education (CDE) regarding the care of pregnant patients. Comparisons of self-reported knowledge and practice with the aforementioned guidelines revealed several points of difference; the greatest regarded obtaining full-mouth radiographs, providing nitrous oxide, administering long-acting anesthetic injections and use of over-the-counter pain medications.

Conclusions: Dentists need pregnancy-specific education to provide up-to-date preventive and curative care to pregnant patients. The results of the study identified specific skills and misinformation that could be addressed through CDE.

Clinical Implications: Comprehensive dental care provided during pregnancy is needed to ensure the oral health of all women at risk of experiencing pregnancy-specific problems, as well as the prevention of early childhood caries.

Algemeen

De Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF) heeft in samenwerking met Cliëntenbelang Utrecht en Zorgbelang Gelderland de kwaliteitscriteria voor tandartsenzorg vanuit patiëntperspectief herzien.

De 5 criteria waaraan de patiënt het meeste belang hecht zijn:

- goede hygiëne;
- een bekwame en bevoegde tandarts;
- beschikbaarheid van en informatie over acute mondzorg;
- het gebruik van gesteriliseerde of gedesinfecteerde instrumenten volgens de praktijkrichtlijn Infectiepreventie;
- het verstrekken van goede informatie over behandelingen en behandelmogelijkheden, kosten, verdoving, nazorg en duidelijke communicatie.

Deze criteria bieden de tandarts inzicht in wat de patiënt van de zorg verwacht. De vernieuwde criteria sluiten aan bij de veranderingen in de mondzorg en de zorgverzekering.

Concreet vinden patiënten onder meer belangrijk:

- het voldoende tijd nemen van de tandarts voor eventuele vragen;
- het actief betrekken van de patiënt door de tandarts bij zijn/haar advies over de gebitsbehandeling;
- het geven van aangepaste en begrijpelijke informatie aan kinderen;
- de beschikbaarheid van deskundige acute mondzorg volgens de praktijkrichtlijn bij letsel en binnen 24 uur voor mensen met veel (pijn)klachten.

Als aan alle gewenste criteria wordt voldaan, is er sprake van een ideale situatie voor de patiënt.

Enkele beschreven criteria zijn momenteel nog niet in de praktijk aanwezig, zoals het werken met het elektronisch patiëntendossier. Deze criteria zijn toch opgenomen, omdat ze vanuit het perspectief van de patiënt wenselijk zijn. De Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) gaf opdracht tot herziening van de criteria. 'Het recht van de cliënt op kwalitatief goede zorg vormt voor de NMT de leidraad voor de tandheelkundige zorgverlening. Hierbij leggen wij de nadruk op cliëntgerichte, doeltreffende, doelmatige en betaalbare zorg. Kwaliteitscriteria vanuit patiëntperspectief bieden de tandarts handvatten om zijn zorg voor de patiënt zo optimaal mogelijk in te zetten, aansluitend bij de wensen van de patiënt', aldus NMT-voorzitter Rob Barnasconi.

*Persbericht Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie

Algemeen

Uit onderzoek van tandpastamerk Aquafresh naar het poetsgedrag van Nederlanders en Belgen blijkt dat eenderde van alle Nederlanders slechts 1 keer per dag tandenpoetst. Opvallend is dat bijna de helft van alle ondervraagden wittere tanden zou willen hebben.

Om inzicht te krijgen in het hoe en waarom van poetsgedrag werden ruim 1.000 Nederlanders en Belgen ondervraagd. Dit leverde een aantal opvallende conclusies op: in België poetst bijvoorbeeld 46% van alle ondervraagden slechts 1 keer per dag; 4% gaf aan zelfs maar 1 à 2 keer per week een tandenborstel te gebruiken. In Nederland is dat 1%. Zowel in België als in Nederland vindt 80% het wel heel belangrijk om een mooi gebit te hebben.

Als er wordt gepoetst, gebeurt dit niet altijd even grondig. Een poetsbeurt duurt bij ongeveer de helft van alle mensen 2 minuten. Slechts 20% borstelt dagelijks óók de moeilijk bereikbare plekken van het gebit. Het oppervlak van de tong wordt in België door 60% nooit gepoetst. Van de Nederlanders gaf 52% aan de tong nooit te reinigen. Mondwater wordt door relatief weinig mensen gebruikt. Zowel in België als in Nederland heeft 80% nooit overwogen om hiermee te spoelen.

Nederlanders gaan trouw naar de tandarts voor gebitscontrole: 63% gaat zelfs 2 keer per jaar. In België geldt dit voor 27% van de Belgen. Uitsluitend bij tandpijn gaat 14% van de Nederlanders naar de tandarts. Zonder die pijn zouden ze nooit in de tandartsstoel liggen. Een kwart van de Belgen deelt deze mening.

Op de vraag 'Stel dat u iets aan uw gebit zou kunnen veranderen, wat zou dat dan zijn?' gaf bijna de helft van de ondervraagden aan graag wittere tanden te willen. Opvallend is dat het vaak bij een wens blijft: 52% van alle ondervraagden heeft nog nooit speciale producten gebruikt om de tanden witter te maken. Slechts 1% heeft zijn tanden laten bleken door de tandarts.

Er wordt nog vrij traditioneel gepoetst. De gewone tandenborstel is in bijna de helft van de Nederlandse badkamers te vinden. Een kwart van alle ondervraagden gebruikt daarnaast een elektrische tandenborstel. Belgen poetsen nog iets vaker met een gewone borstel. Wat betreft tandpasta is meer dan de helft van de Nederlanders 'merkvast' (56%), Belgen wisselen iets vaker. Tandpasta wordt veel vaker in de supermarkt gekocht dan bij de drogist.

*Persbericht GlaxoSmithKline (GSK) Nederland

Wittejassenhypertensie en angst

Algemeen medisch

Bij 10-20% van de personen met onbehandelde hypertensie in de spreekkamer heeft de ambulante 24-uursbloeddrukmeting (ABPM) een normale uitkomst; dit verschijnsel heet 'wittejassenhypertensie'. Hoewel het een controversiële kwestie is, lijkt het cardiovasculaire risico hierbij normaal, zodat wittejassenhypertensie een onjuiste diagnose en overbehandeling tot gevolg kan hebben. Gemaskeerde hypertensie (een normale spreekkamerbloeddruk en hypertensie bij ABPM) komt voor bij 10-20% van de bevolking; bij deze patiënten is het cardiovasculaire risico wel verhoogd. Naast angst in algemene zin zou specifieke conditionering (de associatie van bloeddrukmeting met een eerdere ervaring in de gezondheidszorg) bepalend kunnen zijn voor het optreden van wittejassenhypertensie.

Op basis van het verschil tussen de ABPM-uitkomst en de zogeheten 'spreekkamerbloeddruk' werden 238 personen die een bloeddrukkliniek bezochten, ingedeeld in 4 diagnosegroepen: een normotensieve groep (35%), een groep met hypertensie (37%), een groep met wittejassenhypertensie (9%) en een groep met gemaskeerde hypertensie (19%). Gedurende 2 aparte dagen werd naast de ABPM (controle) door een onderzoeker een automatische bloeddrukmeting verricht in de wachtkamer (zonder arts) en in de spreekkamer (met en zonder arts); voorts werd de bloeddruk door de arts zelf gemeten met een kwikmanometer. Voor en na de metingen vulden de patiënten diverse angstscorelijsten in.

De algemene angstscore bij patiënten bleek samenhang te vertonen met de verschillende bloeddrukdiagnosen. Personen met de diagnose wittejassenhypertensie hadden de hoogste angstscore. Het verschil in angstscore tussen de patiënten met verschillende bloeddrukdiagnosen was het grootst op het moment dat de arts aanwezig was. Hetzelfde patroon was aanwezig bij de bloeddrukmetingen. Er was een significante relatie tussen de bloeddrukdiagnose en de meetomstandigheden. De grootste bloeddrukdiscrepantie ontstond tijdens de handmatige meting door de arts. Dit onderzoek toont aan dat wittejassenhypertensie een geconditioneerde reactie is op specifieke triggers, vooral op de handmatige bloeddrukmeting door een arts. Om deze reden wordt aanbevolen om de bloeddrukmeting te verrichten met een bloeddrukautomaat, liefst buiten de behandel- of spreekkamer.

Bron

• Ogedegbe G, Pickering TG, Clemow L, et al. The misdiagnosis of hypertension: the role of patient anxiety. *Arch Intern Med* 2008; 168: 2459-2465.

Deze samenvatting is verschenen in: *Ned Tijdschr Geneesk* 2009; 153: C85

Agenda uitgelicht

Op het congres 'Desinfectie gewoon doen!' wordt uitgebreid ingegaan op de belangrijkste stap tijdens een wortelkanaalbehandeling: de desinfectie van het wortelkanaal.

Het doel van een wortelkanaalbehandeling is het voorkómen en genezen van parodontitis apicalis, een ontstekingsproces ten gevolge van infectie in het wortelkanaal. Men spreekt over een infectie als een micro-organisme, virus of parasiet in een levend wezen is binnengedrongen en daar schade aanricht.

Wanneer het wortelkanaal is geïnfecteerd kan alleen een reductie van het aantal micro-organismen worden bereikt, maar nooit een complete eliminatie ofwel steriliteit van het wortelkanaal. De hoofdoorzaken hiervan zijn de complexe anatomie van het wortelkanaal en de resistentie van de biofilm. Een reductie van de micro-organismen resulteert echter wel in een afname van de pijn, het genezen van een fistel en het verminderen van een periapicale radiolucentie op de röntgenopname. Juist omdat een reductie van het aantal micro-organismen het hoogst haalbare is binnen de endodontologie, is desinfectie zo belangrijk. Het congres is zodanig opgebouwd dat alle facetten van de desinfectie zullen worden behandeld tijdens korte lezingen van 30 minuten (zie programma). De lezingen bevatten veel relevante informatie die tot nu beschikbaar is op basis van wetenschappelijk onderzoek. Verder zal er uitgebreid aandacht worden besteed aan desinfectieprotocollen die geschikt zijn voor de dagelijkse praktijk.

Voor meer informatie klik hier: <http://www.nvve.com/congressen/voorjaarscongres-nvve>

Datum: zaterdag 9 mei 2009 Locatie: Hotel Okura Amsterdam

Online informatie over mondzorg en zwangerschap

NTvT digitaal

Met een goede gebitsverzorging hoeft de dentitie niet te lijden onder een zwangerschap. Ook in deze maanden blijft het zaak tweemaal per dag het gebit goed te poetsen en de ruimtes tussen tanden en kiezen met flosdraad of tandenstokers goed schoon te houden. Bloedend (ontstoken) tandvlees moet niet worden ontzien en bij misselijkheid moeten de achterste kiezen toch goed worden geпоetst. Sommige zwangere vrouwen geven regelmatig over en vaak wil men direct daarna de tanden poetsen om de nare smaak kwijt te raken. Toch kan men dat beter niet doen, want maagzuur tast het glazuur aan. De tandenborstel en de tandpasta hebben een schurende werking en als direct na het overgeven wordt geпоetst, kan het tandglazuur gemakkelijker worden beschadigd. Het is dan beter om de mond te spoelen met water of een mondspoelmiddel.

Informatie en adviezen over gebitsverzorging en zwangerschap is voorhanden op diverse websites. Een van de bekendste in Nederland is de site van het Ivoren Kruis. Zie het trefwoord zwangerschap op de site of gebruik onderstaande link:
<http://www.ivorenkruis.nl/index.cfm?l=z&c=50&i=6&t=keyword.cfm>

Voor mondzorgverleners besteedt bijvoorbeeld de American Academy of Periodontology (AAP) op haar site extra aandacht aan periodontale afwijkingen als gevolg van zwangerschap. Een grote en vrij toegankelijke bron met veel specifieke literatuur is ook te vinden op de site van *The Journal of Dental Research*. Deze literatuur kan men downloaden als pdf. Ook de zogenaamde 'practice guidelines' Oral Health Care During Pregnancy and Early Childhood zijn op de site van het New York State Department of Health op te vragen.

Link naar AAP:
<http://www.perio.org/consumer/pregnancy.htm>

Link naar *Journal of Dental Research*:
http://online.sagepub.com/cgi/searchresults?journal_set=spjdr&andorexactfulltext=and&src=selected&fulltext=pregnant&sendit=Go

Link naar New York State Department of Health:
http://www.health.state.ny.us/prevention/dental/oral_health_care_pregnancy_early_childhood.htm

Heeft u nieuws of praktijktips?

Redactioneel

Heeft u interessant wetenschapsnieuws of goede praktijktips voor uw collega's? Stuur deze dan per e-mail naar [de redacteur van de Nieuwsbrief](#). Graag maken we samen met u de nieuwe digitale nieuwsbrief van het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde nog actueler. Uw opbouwende en stimulerende commentaren en adviezen zijn van harte welkom!

*De redactie van de NTvT Nieuwsbrief is onafhankelijk en niet verantwoordelijk voor de inhoud van de geciteerde persberichten in deze aflevering.

Stelling

U kunt hier reageren op de volgende stelling.

Het systematisch maken van een röntgenologische lengteopname bij een betrouwbare meting met de apexlocator is niet doelmatig en een vorm van overbehandeling.

EENS | ONEENS | WEET NIET

Plaats hier eventueel uw opmerking...

[verstuur stelling »](#)

Wilt u zich afmelden voor deze nieuwsbrief, klik dan [hier](#).
Onze voorwaarden vindt u in de [disclaimer](#).